

מחלת כתמי עלים בחסה



מחלת כתמי העלים של חסה, שמחוללת הפטרייה *Stemphylium botryosum* f. *lactucae*, נמצאה השנה בארץ בפעם הראשונה. כפי הנראה, מחלה זו אינה נפוצה ביותר בעולם. בספרות היא נזכרת לראשונה בשנת 1931 באנגליה, בשם *Pleospora herbarum* (1), ומתוארת בשמה הנוכחי בקאליפורניה בשנת 1954 (2). על הופעות בודדות מוסרים מהולנד, איטליה ודרום-אפריקה.

מחוללת המחלה תוקף תחילה את העלים החיצוניים המבוגרים, ומאוחר יותר חודרת המחלה פנימה. לב-החסה, העלים הצעירים ביותר, נשארים נקיים. הסימנים הראשונים הם כתמים חומים, הגדלים עד לקוטר של 2—3 מ"מ. אחרי-כן מתהווה מסביב לכתם זה איזור בלתי רגולרי חום, לח ושקוף (תמונה). בתנאי לחות מרובה מתפתח במרכז הכתם לבד זעיר של נבגי הפטרייה. האיזור הלח סביב לכתם הראשוני נשאר ללא נבגים. הוא נוצר, כנראה, על-ידי הפרשה רעילה של הפטרייה.

לשם הוכחה, שאמנם פטרייה זו היא שחוללה את כתמי העלים, נעשתה תרבות על קרקע מזון מלא-כותית, לשם ריבוי. הנבגים, שהתפתחו על מצע זה, נאספו לתוך מים ורוססו על שתילי חסה בריאים. כעבור יומיים יכולנו להבחין בשפע של נקודות חומות זעירות על-פני העלים החיצוניים, ואחר-כך גם בפנימיים יותר. כעבור ימים נוספים אחדים גדלו הכתמים, עם איזור לח סביבם, כדוגמת העלים החולים שהובאו למעבדה. ושוב, בלחות מרובה התפתח על מרכז הכתמים שפע של נבגים. בזה הוכח, שאמנם פטרייה זו היא מחוללת המחלה.

מכיון שלב החסה אינו נפגע מן המחלה, אין

היא ממיתה את הצמח, אלא בעיקר מכערת אותו. מחלת כתמי עלים זו נתגלתה בעיקר על חסה ערבית; תחילה בדרום הארץ, ובהמשך העונה — באזורים נוספים.

חסה ערבית מיועדת ליצוא. כתמי העלים מכערים את הצמח ופוסלים אותו לשיווק. לכן יש הכרח לבחון בעוד מועד תכשירים יעילים להדברת המחלה.

אירנה דישון, רות כהן,
יחידת האבחון, בית-דגן

ספרות

1. Ogilvie & Mulligan. 1931. A leaf spot disease of lettuce due to *Pleospora herbarum*. Grad. Chron. 3 series 89: 35.
2. Padhi B. & W.C. Snyder. 1954. *Stemphylium* leaf spot of lettuce. Phytopath. 44: 175—180.
3. Diseases of lettuce. Univ. of California, 1955, Circular 448.